

Sekretariatsleder Hilde Hultin

Saksbehandler Asbjørn Tolo

Vår dato 28.02.2022

Vår referanse 2022/141

Deres dato

Deres referanse

Innspill fra FUG til ekspertgruppen for digital læringsanalyse

FUG takker for muligheten til å komme med innspill til ekspertgruppen for digital læringsanalyse.

Dette er et stort og sammensatt område som berører flere saker vi som foreldre er opptatt av. Vi er ikke i stand til å gjøre en fullskala analyse av området, men kan bidra med noen innspill. Utgangspunktet vårt er hjem-skole samarbeid, og vi vil forsøke å belyse hvordan digital læringsanalyse kan gi muligheter og utfordringer sett opp mot FUGs mandat.

En av FUG prioriterte områder denne utvalgsperioden, er å jobbe for en tryggere digital hverdag for barn og unge. Vi at valg som skolen gjør får konsekvenser for fritiden, og valg vi foreldre gjør på fritiden får konsekvenser for skolen. Når vi ser hvordan den digitale utviklingen har vært de siste årene, er det ingen tvil om at skolene glemmer foreldrene når de utvikler nye løsninger i skolehverdagen. Slik vi ser det, har ikke skolene oppgradert samarbeidet mellom hjem-skole til 2022 standard, og glemmer hvordan nye læringsressurser skal kunne svar ut Opplæringsloven § 1-1 som sier at opplæringen skal skje i samarbeid og forståelse med hjemmet. Hva får vi foreldre som svar når vi spør hvilke læringsressurser mitt barn bruker og hvorfor? Og hva får jeg til svar når jeg lur på hva som skjer med dataene som skolen lagrer? Stoler vi på Google eller Office? Hvorfor opplever vi at en kommune åpner opp for alle apper og programmer som er tilgjengelige, mens en videregående skole i samme by sier nei til alt, bortsette fra apper i Office-pakken med begrunnelsen i GDPR og personvern? Er det riktig at dette blir vurdert så forskjellig? Når vi ikke får gode svar på dette blir vi som foreldre bekymret. Den teknologiske utviklingen tar

skolene videre med KI og digital læringsanalyse, og det er avgjørende viktig at foreldrene blir inkludert i prosessene slik at vi vet hva som skjer, hva vi samtykker til og mulige konsekvenser av dette. Først da får vi tillit til systemene og kan bli medspiller i utviklingen. Utgangspunktet for alle vurderingene i dette arbeidet må være barnekonvensjonen og kontinuerlige *barns beste vurderinger* basert på risikoer i nåtiden og framtiden.

Handlingsplanene for digitaliseringen i skolen har heller ikke tydelig nok søkelys på foreldrenes rolle, men peker på fire utfordringer som vi kjenner oss igjen i:

- Samspillet om tilgang til digitale læringsressurser
- Personvern og informasjonssikkerhet
- Kompetanse hos lærere og skoleeier i bruk av teknologi i skolen
- Kunnskapsgrunnlaget for digitaliseringen i skolen.

Vi vil videre gi noen innledende innspill til de overordnede spørsmålene ekspertgruppen stiller i invitasjonen.

Hvordan påvirker digital læringsanalyse læringen (DLA)?

Behovet for nasjonale standarder og samarbeid med foreldrene.

Norsk skole har et todelt mandat; læring og dannelse. Dette er understreket i opplæringsloven og læreplanen. Riktig bruk av digital læringsanalyse forutsetter at man klarer å ivareta begge deler av mandatet. DLA fokuserer på læringen, men i skolen skal danningen være en integrert del i alle fagene. Hvordan blir dette vektet slik at dataene og analysen svarer ut hele oppdraget på en god nok måte?

De siste årene har vært en stresstest for den digitalisert skolen. Ulike verktøy gjorde hjemmeskolen i pandemien i stand til å drive en form for opplæring. Disse årene har avslørt klare svakheter i hvordan digitaliseringen har blitt gjennomført. Det er store lokale forskjeller, både når vi ser på enheter, kompetanse og hvordan dette gjøres i praksis. Når DLA innføres, skal de ansvarlige manøvrere i en sektor som ikke har nasjonale standarder for kompetanse, håndhevingen av GDPR, pedagogiske rammer og involvering av foreldrene. DLA kan i verste fall forsterke disse forskjellene. Og hvordan kan vi sikre at det er

myndighetene som kontrollerer utviklingen slik at innholdet i skolen ikke blir overlatt til tech-selskapene i samarbeid med leverandørene som utvikler system og læringsressurser?

Hva er utfordringene og potensialet med digital læringsanalyse?

Ivaretagelse av personverndata og samarbeid med foreldrene

Vi må akseptere at den digitale utviklingen kommer til å endre skolen. Dette kan bety at elevene får hyppigere og riktigere tilbakemeldinger på bakgrunn av dataene teknologien har tilgjengelig, og får et opplæringstilbud som er bedre tilpasset enn det de kan oppleve i dag. Forutsetningen er at dataene teknologien får tilgang til er riktige, og at teknologien kan bruke dem riktig. Hva med om det ikke er tilfelle? Hvem definerer hvilke data som er riktig i møte med den enkelte eleven, og hva som er riktig bruk?

Skolen kaster seg ofte på bølger, og konsekvensene kan bli at omfanget av DLA blir for stort. Vi tror at noen fag, og muligens deler av alle fag, blir best når elevene ikke produserer data som avgjør veien videre i fagene og opplæringsløpet. Elevene har i lang tid satt ord på at de opplever prestasjonspress i skolen. Hvilke konsekvenser får det dersom elevene blir sporet fra de kommer på skolen til de går hjem? Og slutter denne sporingen når de er hjemme, eller kan KI brukes til å samle data som igjen kan brukes i DLA? Dette mener vi er et stort og viktig etisk spørsmål som må diskuteres grundig.

Med utgangspunkt i Handlingsplanene for digitaliseringen i grunnsopplæringen, jobber KD/Udir for å få til et godt samarbeid mellom nasjonale myndigheter, kommunene og leverandører i sektoren. Slik vi vurderer situasjonen, er det leverandørene som driver digitaliseringen fremover. Innsalget er effektivisering og økonomi, som ofte henger sammen, også i skolen. Dersom DLA skal brukes, kan vi ikke gi leverandørene like fritt handlingsrom som de har i dag. Nasjonale myndigheter må gi klare føringer og rammer for hvordan dette skal gjøres, og hva som er det overordnede målet for opplæringen basert på barns-beste vurderinger.

Som foreldre, er vi også bekymret over hva vi samtykker til, og hvordan vi kan gjøre barnets beste vurderinger når vi ikke vet konsekvensene. Data som ikke er persondata i dag, kan bli til persondata senere. Hvordan oppdateres ROS-analysene som databehandleransvarlige må

gjøre kontinuerlig, og hvordan blir samtykket justert etter hvert som nye muligheter og utfordringer dukker opp? Dette må også justeres etter elevenes alder og hvilke rettigheter de selv har.

Hvordan kan regelverket gi riktig støtte til sektoren?

Nasjonale standarder og involvering av foreldrene

Vi har sagt noe om dette tidligere, og vil nok en gang understreke behovet for en nasjonal standard i arbeidet med DLA og digitaliseringen i skolen. Dette kan handle om hvordan skolen skal gjøre dette, hvilke apper/programmer og verktøy som skal brukes og egne nasjonale avtaler med leverandører, hvem som har ansvaret for hva, kompetanse i skolen, hvordan involvere foreldrene som faktisk har ansvaret for barna, og sikre at nye løsninger blir satt i system etter hvert som teknologien utvikler seg.

Hvilken kompetanse trenger utdanningssektorene for å gjøre gode vurderinger om digital læringsanalyse?

Sikring av kompetanse til ansatte og foreldrene

Som nevnt tidligere, er det store digitale forskjeller i skole-Norge. Mye av dette handler om kompetanse. For å lykkes med digitaliseringen i skolen, inkludert DLA, må vi få på plass et system som kan gi gode svar på hva DLA er og hvordan dette skal brukes og innføres. I tillegg må det ryddes opp i det digitale kaoset som er i skolen i dag. Hva er den norske standarden? Et godt og gjennomarbeidet system som er bygget på åpenhet, kompetanse og gode vurderinger gir tillit hos brukerne og laget rundt elevene. Dette blir enda viktigere i arbeidet med DLA som utfordrer hele sektoren på en ny måte med spennende muligheter og vanskelige utfordringer.

FUG gjennomfører en foreldreundersøkelse om digitaliseringen i skolen i løpet av våren 2022. Vi tror at resultatene kan være interessante for ekspertgruppen som en del av kunnskapsgrunlaget i arbeidet videre, og deler gjerne resultatene når de er klare.

Asbjørn Tolo

Seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur